

15 § Migration och asylpolitik

Föredrogs socialförsäkringsutskottets betänkande 2012/13:SfU7

Anf. 124 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Bakom det betänkande vi diskuterar idag gömmer sig olika syn på mänskliga rättigheter och asylrätt och därmed också olika syn på hur människor som kommer till Sverige för att söka skydd eller arbete ska behandlas. Efter att ha hört David Långs anförande blev jag sugen på att inflika en liten grundkurs i demokrati.

Det står alla partier fritt att tycka till, och det har vi gjort. I det här betänkandet ryms både SD:s förnekande av asylrätten och vår syn, vi som vill något annat. Det är demokrati. Det är dock inte vår skyldighet att hålla med. Vi har rätt att säga ifrån och säga emot. Men framför allt är det inte vår skyldighet att diskutera utifrån era förutsättningar, lika lite som vi kommer att diskutera utifrån gamla nazistiska perspektiv om judebolsjevismen, som Ali Esbati säger. Lika lite kommer jag att diskutera huruvida UFO:n har någon typ av inverkan på vår ekonomi. Det är min demokratiska rättighet.

Nåväl, jag går vidare till det vi ska debattera i dag och som SD inte berörde något vidare. Vi debatterar i dag asylrätt, mänskliga rättigheter och hur vi som demokratiska partier tycker att Sverige ska behandla människor som kommer hit.

De förutsättningar för skydd som Sverige i dag använder sig av har en del kvar att önska innan vi till fullo lever upp till de krav och riktlinjer som internationell rätt och UNHCR anger, inte minst vad gäller begreppet väpnad konflikt, bedömningen av risk för förföljelse och förföljelse på grund av kön eller hbt-skäl. På samma sätt tycker vi i Vänsterpartiet att det finns klara brister i asylbedömning och asylprocess på både svensk och europeisk nivå.

I dag har jag dock valt att återigen särskilt belysa några konsekvenser av svensk migrationspolitik ur ett barnperspektiv samt rikta fokus på de nuvarande reglerna kring arbetskraftsinvandring.

Herr talman! Våra barn och andras ungar – det är ett uttryck som tyvärr beskriver den skillnad i livsvillkor och rättigheter som finns mellan olika barn i Sverige i dag beroende på deras ursprung. Jag får inte ihop dessa orimliga skillnader mellan olika barns villkor och rättigheter med det som vi ofta får höra här inne i kammaren när vi debatterar.

Det talas mycket om att alla barn ska ha samma rättigheter och möjligheter att leva och utvecklas och att de ska skyddas från övergrepp, våld och utsatthet. När man lyssnar på ytan verkar alla vara rörande överens. Men så är det ju det där med orden, att de kan betyda så olika saker och att de egentligen först fylls med verklig kraft och styrka om de leder till handling.

Herr talman! Runt om i landet sitter just nu ett antal familjer som hotas av splittring. Det är familjer där ena föräldern och barnen har uppehållstillstånd medan den andra föräldern inte har det. Oftast handlar det om personer som sökt asyl i Sverige och under tiden träffat kärleken och skaffat familj. Tyvärr ser vi att den lagändring som kom 2010 för att undvika det som kallas oskäligen familjesplittring inte har fungerat. Den har alltför många undantag, och allt för få har kunnat nyttja den. Framför allt ser vi att personer som saknar pass eller inte har kunnat verkställa sin utvisning nekas möjlighet att direkt från Sverige söka uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning.

Resultatet är att dessa familjer splittras för att den sökande ska återvända till hemlandet och söka därifrån eller från en ambassad i utlandet. I Sverige talar vi annars mycket om hur viktigt det är att ett barn har rätt till båda sina föräldrar, men i dessa fall verkar barnets rätt inte väga lika tungt. Det anses fullt rimligt att små barn ska vara utan sin ena förälder i minst sex månader. Ofta handlar det om betydligt längre tid. Vi har sett flera fall där den ofrivilliga splittringen har dröjt i årtal.

I allra värsta fall – vi vet att dessa fall finns – kan, när det rör ansökan från diktaturer som till exempel Iran, ett sådant återvändande innebära risk för tortyr eller död.

Våra barn och andras ungar, herr talman.

Hur kan vi tillåta att Sverige 2013 aktivt splittrar familjer på detta sätt? Hur ska vi förklara för lilla Selma, två år, Maxim, fyra år, Vanessa, också fyra år eller Miran på två och ett halvt år att deras rätt till sina pappor inte väjde lika tungt som en stelbent lagstiftning som kräver att ansökan lämnas in i utlandet? Det kan inte förklaras, för det finns inget rimligt svar. Lagen måste ändras.

Herr talman! När ett barn i Sverige omhändertas enligt lag med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, är det allvarligt. Det innebär att samhället tar över ansvaret för barnet eftersom det antingen far illa i sin hemmiljö eller är till fara för sig själv. Samhället träder in för att skydda barnet. Inte sällan är det just från föräldrarnas omsorgssvikt eller misshandel som barnet behöver skyddas.

Det här drabbar såklart även asylsökande barn. Svenska samhället har då samma skyldighet att se till barnets bästa och skydda det från våld och övergrepp och i stället erbjuda trygghet.

Det är här det kommer in igen, det här med våra barn och andras ungar. För medan den ena myndigheten, i detta fall socialtjänsten, försöker tillvarata barnens rättigheter släpper den andra myndigheten, Migrationsverket, taget om dessa barn och utvisar dem tillsammans med just de personer som inte kan ta till vara deras behov.

Herr talman! Om vi inte vill göra skillnad mellan våra barn och andras ungar krävs det konkret handling. Lagen måste ändras på en rad punkter, så att barn till asylsökande eller barn som själva befinner sig i asylprocessen ges samma rättigheter och skydd som alla andra barn i det svenska samhället.

Det innebär att ett LVU-omhändertagande måste räknas som verkställighetshinder och att ett tvångsomhändertaget barn inte kan utvisas utan att socialnämnden lämnat sitt godkännande.

Det innebär att föräldrar till barn i Sverige ska kunna ansöka om uppehållstillstånd härifrån och inte behöva lämna barnet och landet.

Det innebär att försörjningskravet vid anhöriginvandring måste tas bort, så att familjer inte tvingas leva åtskilda av ekonomiska skäl.

Låt oss behandla alla barn i Sverige som våra barn och aldrig som andras ungar!

Herr talman! Den nuvarande arbetskraftsinvandringslagstiftningen kom till stånd i en överenskommelse mellan den borgerliga regeringen och Miljöpartiet. Lagstiftningen präglas av en välkänd borgerlig strategi, att lägga alla risker och allt ansvar på arbetstagaren och underlätta för arbetsgivaren att välja och vraka bland arbetskraft och göra sig av med den när det passar.

Sedan lagändringen genomfördes har vi sett exempel på hur thailändska bärplockare och skogsarbetare från Kamerun lurats på löner och erbjudits vidriga arbetsförhållanden. Från fackligt håll får vi rapporter om ett stort antal arbetsgivare som bryter mot krav på avtalsenliga löner, arbetstidslagstiftning och arbetsmiljölslagstiftning.

Facket berättar om arbetare från hela världen som betalat stora summor till mellanhänder för ett arbetstillstånd där de först utlovats kollektivavtalsenlig lön och rimliga arbetsvillkor men sedan, vid ankomsten i Sverige, fått löner långt under minimivå. De har fått bo hos arbetsgivaren och jobba ändlösa pass.

Facket berättar om frustrationen över att inte kunna hjälpa dessa utsatta människor, att inte ha möjlighet att fullfölja ett viktigt fackligt arbete som även kan gagna den utsatta. Så länge arbetstillståndet kopplas till en enskild arbetsgivare och arbetstillståndet inte baseras på ett bindande arbetserbjudande är det alltid arbetaren, arbetstagaren, som får ta konsekvenserna av oseriösa arbetsgivares regelbrott.

Klagar arbetstagaren på villkoren är det han eller hon som får sitt tillstånd indraget om man inte lyckas hitta ett nytt arbete inom ett par månader. Det är någonting som är svårt till och med för oss som lever här. Arbetsgivaren kan ostraffad fortsätta utnyttja ny utomeuropeisk arbetskraft.

Vi vet hur det låter från borgerligt håll. Inte sällan har Vänsterpartiet och andra delar av arbetarrörelsen anklagats för att vara protektionistiska och nationalistiska när vi har hävdat att all arbetskraft på den svenska arbetsmarknaden ska omfattas av samma rättigheter och regelverk.

Det är en ohederlig beskrivning.

I skuggan av borgerlighetens nya regler för arbetskraftsinvandring växer en ny arbetarklass utan rättigheter fram. De får utstå just de vidriga arbetsförhållanden som arbetarrörelsen har kämpat för att utplåna.

Vänsterpartiets solidaritet ligger, då som nu, alltid hos den som utnyttjas och fråntas rättighet till en lön att leva på, bra arbetsmiljö och avtalsenliga arbetstider. Det är en ovillkorlig solidaritet, oberoende av varifrån arbetskraften kommer eller vilket tillstånd som finns i fickan.

Herr talman! Regeringen och Miljöpartiet vet mycket väl hur läget på arbetsmarknaden är. Men ändå verkar de anse att dessa problem bäst löses genom att det ska vara möjligt att dra in arbetstagarens tillstånd. Offret för skrupelfria arbetsgivare ska alltså straffas, men inget ska göras åt arbetsgivaren.

Det är naturligtvis konsekvent av en regering som i alla delar skapat en parallell arbetsmarknad utan rättigheter för utomeuropeisk arbetskraft. Samtidigt är det beklämmande att de nya moderaterna så tydligt visar upp samma gamla motstånd mot allt som kan skydda och förbättra villkoren för arbetstagaren.

Ur Vänsterpartiets perspektiv är det som behöver göras för att skydda utomeuropeisk arbetskraft från att utnyttjas ganska enkelt.

För det första ska arbetsgivaren vara skyldig att bifoga ett bindande anställningsavtal till en ansökan om arbetstillstånd. Då slipper vi situationer där arbetskraft luras hit under falska förutsättningar, och det blir möjligt för facken att agera om avtalsbrott sker. Lönen i anställningsavtalet blir ett golv. Det är alltid möjligt att förhandla fram en högre lön vid ankomst.

För det andra bör efterkontroller göras i ett samarbete mellan myndigheter och fack, så att villkoren efterlevs.

För det tredje ska arbetstagare som träder fram och berättar om missförhållanden hos arbetsgivaren få stanna i Sverige tillståndstiden ut. Det skulle göra att arbetstagare vågar berätta om missförhållanden utan att själva straffas.

För det fjärde ska arbetsgivare som utnyttjar papperslösa göras skadeståndsskyldiga. De nuvarande sanktionerna står inte alls i proportion till de vinster som arbetsgivare kan göra genom att systematiskt utnyttja papperslös arbetskraft.

Herr talman! De politiska skiljelinjerna i frågan om arbetskraftsinvandring är tydliga. Det är egentligen inte så svårt: lika lön för lika arbete och en trygg och välfungerande arbetsmarknad med lika rättigheter för alla. Men detta kommer gamla och nya moderater uppenbarligen att motsätta sig i alla tider.

Med detta, herr talman, ställer jag mig bakom alla Vänsterpartiets reservationer. Men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 18 och 22.

(Applåder)

I detta anförande instämde Marianne Berg (V).